

Bruxelles, 14. prosinca 2017.
(OR. en)

15785/17

[...]

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavni tajnik Europske komisije, potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Datum primitka:	13. prosinca 2017.
Za:	g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2017) 762 final
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU Godišnje izvješće o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja u Europskoj uniji i praćenju programa Obzor 2020. za 2016.

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2017) 762 final.

Priloženo: COM(2017) 762 final

Bruxelles, 13.12.2017.
COM(2017) 762 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**Godišnje izvješće o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja u Europskoj uniji i
praćenju programa Obzor 2020. za 2016.**

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Godišnje izvješće o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja u Europskoj uniji i praćenju programa Obzor 2020. za 2016.

1. KONTEKST GODIŠNJEG IZVJEŠĆA O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA

Godišnje izvješće o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja u Europskoj uniji i širenju rezultata priprema se u skladu s člankom 190. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Svrha je ovog izvješća dati precizan i sažet pregled ključnih mjera provedenih u izvještajnoj godini.

Vijeće je 30. svibnja 2017. Komisiju pozvalo da pojednostavni svoju strategiju izvješćivanja pa ovo izvješće sadržava godišnje podatke o praćenju Obzora 2020. u vezi s pozivima u okviru Obzora 2020. zaključenima 2016. Od 9. studenoga 2017. detaljniji podaci o praćenju za Obzor 2020. javno su dostupni na obavijesnoj ploči Obzora 2020.¹

2. ŠIRI POLITIČKI KONTEKST 2016.

Godina 2016. bila je druga godina rada Komisije na čelu s predsjednikom Junckerom. Na početku svojeg mandata predsjednik Juncker najavio je nov početak za Europu te izložio svoj Program za zapošljavanje, rast, pravednost i demokratske promjene, u kojemu je naglasak na deset političkih prioriteta.

Dodatni su se rezultati postigli zahvaljujući Planu ulaganja za Europu Europske komisije kojim se predviđaju ulaganja u iznosu od 315 milijardi EUR i Europskom fondu za strateška ulaganja (EFSU). Fond je bio operativan i omogućio visokokvalitetna ulaganja kako bi dodatno potaknuo europsko gospodarstvo, uključujući ulaganja u istraživanje i inovacije te u inovativna mala i srednja poduzeća i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

Tijekom godine neke su ključne inicijative Komisije prešle u nove faze, kao primjerice energetska unija, jedinstveno digitalno tržište, unija tržišta kapitala, Europski program sigurnosti i Europski migracijski program. EU više nego ikad prije treba biti relevantan za svoje građane i povezan s njima. Predsjednik Juncker smatra da je potrebna veća povezanost politika, odluka i strategija.

Kao nastavak Pariške konferencije o klimi (COP21), Europska komisija započela je provedbu obveza EU-a u području energije i klime donošenjem ambicioznog paketa pod nazivom „Čista energija za sve Europljane”, uključujući komunikaciju naslovljenu „Ubrzavanje inovacija u području čiste energije”. U toj se komunikaciji utvrđuju dalekosežne mjere politike za ubrzavanje prelaska Europe na konkurentno niskougljično gospodarstvo poticanjem ulaganja u istraživanje i inovacije u području čiste energije i angažiranjem sudionika na svim razinama u cilju tržišnog prihvatanja inovativnih tehnologija i usluga u području čiste energije. Komisija se, u ime EU-a kao cjeline, pridružila i Misiji za inovacije, međunarodnoj inicijativi za ubrzavanje javnih i privatnih ulaganja u inovacije u području čiste energije i potrošnje u cilju rješavanja klimatskih promjena, koja je pokrenuta na konferenciji COP21.

¹ <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/projectresults/index.html>.

3. OKVIR POLITIKE

Tijekom ove izvještajne godine dodatno su razvijeni strateški prioriteti koje je utvrdio povjerenik za istraživanje, znanost i inovacije Carlos Moedas, i koji obuhvaćaju „otvorene inovacije, otvorenu znanost i otvorenost prema svijetu”.

Jedna od glavnih sastavnica prioriteta „otvorene znanosti” uspostava je europskog oblaka za znanost. Europska komisija 2016. je počela s provedbom različitih dijelova te inicijative kako bi iskoristila podatkovnu revoluciju. S pomoću oblaka za znanost europskoj će se znanosti, industriji i javnim tijelima omogućiti vrhunska digitalna infrastruktura koja svim znanstvenicima i inženjerima u Europskoj uniji pruža jednostavan pristup najmodernijim računalnim kapacitetima i kapacitetima za pohranu podataka.

Skupina znanstvenih savjetnika na visokoj razini, koja djeluje u okviru mehanizma za znanstveno savjetovanje (SAM), donijela je 2016. znanstveno mišljenje naslovljeno „Uklanjanje razlika između stvarnih emisija CO₂ iz lakih vozila i laboratorijskih ispitivanja”; postigla je znatan napredak u razvoju znanstvenog mišljenja naslovljenog „Kibersigurnost na europskom jedinstvenom digitalnom tržištu” i napomene s objašnjenjem naslovljene „Nove tehnike u poljoprivrednoj biotehnologiji”; skupina je započela i s izradom znanstvenog mišljenja naslovljenog „Hrana iz oceana”. Tijekom 2016. skupina na visokoj razini produbila je suradnju s novoosnovanim konzorcijem „Znanstveni savjeti europskih akademija za donošenje politika” (*Science Advice for Policy by European Academies*) (SAPEA – financira se sredstvima iz Obzora 2020.), koji objedinjuje izvanredna znanja i stručnost članova više od 100 akademija i znanstvenih udruga u više od 40 zemalja u cijeloj Europi.

Radi povećanja kapaciteta Europe za generiranje revolucionarnih inovacija kojima se otvaraju nova tržišta i podizanja njihove razine, Poziv za ideje o mogućem osnivanju Europskog vijeća za inovacije bio je otvoren od 16. veljače do 29. travnja 2016. Komisija je izdala i posebnu objavu o osnivanju Skupine inovatora na visokoj razini koja bi Europskoj komisiji pružala stručne savjete o konceptu i razvoju Europskog vijeća za inovacije radi povećanja kapaciteta EU-a u području revolucionarnih inovacija kojima se otvaraju nova tržišta. Nakon objave zaprimljeno je gotovo 500 prijava, a 15 odabranih članova čine skupinu koja je započela s radom 1. siječnja 2017. Europsko vijeće za inovacije ključna je mjera u okviru Inicijative za novoosnovana i rastuća poduzeća, koju je pokrenula Komisija kako bi brojnim inovativnim poduzećima u Europi omogućila da postanu vodeća svjetska poduzeća. Pilot-mjere koje stupaju na snagu u okviru Obzora 2020. razvijene su već tijekom 2016., uz sudjelovanje vanjskih dionika i odgovarajućih službi Komisije.

Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT) predvidio je 2016. godine novu zajednicu znanja i inovacija (KIC), „EIT Food”, za potporu inovativnim i gospodarski održivim inicijativama u cilju preobrazbe europskog prehrambenog sustava, jačanja povjerenja potrošača i poboljšanja globalnog zdravlja.

Pilot-mjera u području kružnoga gospodarstva počela se primjenjivati 2016. kako bi se pomoglo raznim inovatorima koji se susreću s regulatornim preprekama pa su sklopljeni sporazumi s dionicima i javnim tijelima². Europska komisija pokrenula je i novi pilot-program Sporazumi za inovacije kako bi inovatorima koji imaju obećavajuća rješenja za ekološka pitanja pomogla s regulatornim poteškoćama na koje nailaze pri stavljanju svojih ideja na tržište.

Komisija je u veljači 2016. započela s javnim savjetovanjem o novoj inicijativi u području istraživanja i inovacija za održivu proizvodnju hrane i bolje upravljanje vodama na

²http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/circular-economy/docs/communication-action-plan-forcircular-economy_en.pdf.

mediteranskom području pod nazivom PRIMA, Partnerstvo za istraživanja i inovacije na mediteranskom području. U listopadu 2016. Komisija je donijela zakonodavni prijedlog o inicijativi PRIMA na temelju članka 185. Ugovora (UFEU), koji je zakonodavac odobrio 2017. godine. To je ujedno bila važna prekretnica s obzirom na nedavne događaje na tom susjednom području EU-a.

U lipnju 2016. Komisija se u ime EU-a pridružila globalnoj inicijativi „Misija za inovacije”, koja je nastala u okviru konferencije COP21. Tom se inicijativom ujedinjuju važna globalna gospodarstva radi poboljšanja koordinacije projekata istraživanja i inovacija u području tehnologija povezanih s čistom energijom. Svi članovi obvezali su se da će u sljedećih pet godina udvostručiti državna ulaganja u istraživanje i inovacije u području čiste energije. U studenome 2016. u okviru konferencije o Strateškom planu za energetske tehnologije održane u Bratislavi objavljeno je izvješće o napretku Plana SET za 2016.³ U izvješću su predstavljeni ciljevi u pogledu ključnih tehnologija koji se pripremaju u suradnji sa svim državama članicama i ostalim zemljama EU-a uključenima u Plan SET i uz njihovu potporu, kao i uz potporu zajednice dionika u području istraživanja i inovacija. Ciljevi su usmjereni na smanjenje troškova i poboljšanje učinkovitosti ključnih niskougljičnih tehnologija. Daljnji je korak izrada provedbenih planova za odgovarajuća područja tehnologije u kojima će se utvrditi konkretne aktivnosti/projekti kojima se pridonosi ostvarenju ciljeva koje će zainteresirani dionici Plana SET dalje razvijati. Planovi su pripremani tijekom 2017.

Europska komisija nastavila je svoju inicijativu „science4refugees” za znanstvenike i istraživače tražitelje azila i izbjeglice kako bi se izbjeglice i tražitelji azila sa znanstvenim iskustvom mogli povezati sa znanstvenim ustanovama koje se dobrovoljno proglašavaju „organizacijama koje primaju izbjeglice”.

U 2016. još je jedan primatelj bespovratnih sredstava Europskog istraživačkog vijeća (ERC) dobio Nobelovu nagradu. Profesor Ben Feringa sa Sveučilišta u Groningenu u Nizozemskoj primio je 2016. godine Nobelovu nagradu za kemiju, zajedno sa Sirom J. Fraserom Stoddartom i Jean-Pierreom Sauvageom, koji su predvodili dva pojedinačna projekta stipendirana u okviru Aktivnosti Marie Skłodowska-Curie (MSCA), „za projektiranje i sintezu molekularnih strojeva”. Profesor Feringa prvi je put primio bespovratna sredstva ERC-a namijenjena priznatim neovisnim istraživačima 2008., a drugi put 2015. za pomicanje granica u području molekularnih motora. On je šesti korisnik bespovratnih sredstava ERC-a kojemu je dodijeljena Nobelova nagrada. Ujedno je bio znanstvenik na čelu projekta koji se financirao u okviru COFUND MSCA. Usto, sedam korisnika bespovratnih sredstava već su bili dobitnici Nobelove nagrade u trenutku kad su im dodijeljena bespovratna sredstva ERC-a, što znači da je od svojeg osnivanja prije deset godina ERC izdvojio sredstva za ukupno 13 dobitnika Nobelove nagrade.

Komisija je u listopadu 2016. predložila novu Svemirsku strategiju za Europu, jednu od deset glavnih inicijativa Komisije. Ta će strategija različitim pozivima biti usko povezana s programom Obzor 2020.

U okviru Europskog semestra za usklađivanje gospodarskih politika 2016. donesen je niz preporuka po državama članicama⁴ koje se odnose na istraživanje i inovacije. ERAC (Odbor za europski istraživački prostor i inovacije), SFIC (Strateški forum za međunarodnu znanstvenu i tehnološku suradnju) i Skupina na visokoj razini za zajedničku izradu programa

³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/set-plan_progress_2016.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/info/european-semester/european-semester-timeline/eu-country-specific-recommendations/2016-european_en

pripremali su svoja stajališta o privremenoj evaluaciji Obzora 2020. i sljedećem okvirnom programu za istraživanje i inovacije.

Instrument za političku podršku programa Obzor 2020. (PSF), koji se počeo primjenjivati u ožujku 2015., i dalje uspješno služi kao novi instrument kojim države članice i zemlje pridružene Obzoru 2020. dobivaju praktičnu potporu u izradi, provedbi i ocjeni reformi koje poboljšavaju kvalitetu njihovih ulaganja u istraživanje i inovacije. Naposljetku, radilo se na jačanju metoda evaluacije kako bi se izmjerio učinak ulaganja u istraživanje i inovacije, osobito u kontekstu novog okvirnog programa za istraživanje i inovacije.

4. PROVEDBA PROGRAMA OBZOR 2020.

Svojim drugim dvogodišnjim programom rada za razdoblje 2016.–2017. Obzor 2020. usklađen je s političkim programom Komisije, osobito prioritetima kao što su jedinstveno digitalno tržište, energetska unija, kružno gospodarstvo i Europski fond za strateška ulaganja (EFSU). Tijekom godine objavljeni su pozivi na podnošenje prijedloga u vrijednosti od 7,7 milijardi EUR.

Drugi val pojednostavnjenja Obzora 2020. proveden je 2016., uključujući pripremu pilot-mjere „paušalnog financiranja”. Pilot-mjerom ispitat će se paušalno financiranje velikih suradničkih projekata u okviru programa rada Obzora 2020. za razdoblje 2018.–2020. radi izvlačenja pouka za FP9.

Drugi važan prioritet pri provedbi u 2016. bila je strateška izrada konačnog programa rada u okviru Obzora 2020., koji će trajati tri godine i obuhvaćati razdoblje 2018.–2020. Pri izradi tog važnog programa uzet je u obzir široki spektar različitih vrsta informacija koje su pružili svi dionici i koje su dobivene u okviru javnih savjetovanja, kao i djelovanje stručnih skupina iz svih područja istraživanja, inovacija i politike u okviru Obzora 2020. Program je popraćen brojnim studijama i evaluacijama njegova dosadašnjeg napretka.

Iako programi rada Obzora 2020. obuhvaćaju veći dio sredstava dostupnih u okviru tog programa, dopunjuju ih odvojeni programi rada Europskog istraživačkog vijeća, programa Euratoma za istraživanje i osposobljavanje (2014.–2018.), Zajedničkog istraživačkog centra te Strateškog inovacijskog programa Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT).

U 2016. i dalje su se promicale sinergije (kao što su Zajedničko poduzeće „Clean Sky 2” i Zajedničko poduzeće ECSEL) s europskim strukturnim i investicijskim fondovima (ESIF) te pripremna mjera kao što je projekt „Put prema izvrsnosti”. U tom je kontekstu povjerenik Carlos Moedas najavio daljnje širenje „pečata izvrsnosti” u okviru Obzora 2020. Podnositelji zahtjeva pozvani su da odrede područja pametne specijalizacije svoje države članice EU-a ili regije te da istraže potencijal za sinergije s relevantnim upravljačkim tijelima koja su odgovorna za ESIF na svojem području⁵. „Pečat izvrsnosti” dodjeljuje se prijedlozima koji zadovoljavaju prag evaluacije, ali nisu financirani zbog proračunskih ograničenja Instrumenta za mala i srednja poduzeća (a možda i ostalih instrumenata za jednog korisnika). „Pečatom izvrsnosti” zemljama/regijama omogućuje se da prepoznaju oznake kvalitete dodijeljene perspektivnim prijedlozima koji se podnose u okviru Obzora 2020. i promiču njihov pristup različitim izvorima financiranja, kao što su ESIF te drugi nacionalni i regionalni programi ulaganja. Ta je mjera dopunjena kampanjom „mobilizacije” kojom se regije/zemlje potiču da programe financiranja koji se mogu kombinirati s Instrumentom za mala i srednja poduzeća uključe u kontekst provedbe svojih operativnih programa ESIF-a.

4.1. Ključni podaci o praćenju – Obzor 2020. tri godine poslije

⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/atlas/

Do kraja 2016. zaključeno je 329 poziva u okviru Obzora 2020., a podneseno je 115 235 prijedloga koji ispunjavaju uvjete, za što su se tražila sredstva EU-a u iznosu od 182,4 milijarde EUR. Od toga je samo 14 549 prijedloga predloženo za financiranje pa ukupna stopa uspješnosti prihvatljivih cjelovitih prijedloga u prve tri godine iznosi 12,6 %. Do 1. rujna 2017. potpisano je ukupno 13 903 sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, za što je iz proračuna EU-a izdvojeno 24,8 milijarde EUR sredstava. Samo je 2016. potpisano ukupno 4 594 sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava uz financijski doprinos EU-a u iznosu od 8,3 milijarde EUR⁶.

U tri godine zaprimljeno je ukupno 399 927 **zahtjeva** koji ispunjavaju uvjete. Broj zahtjeva predloženih za financiranje 2016. i financijski doprinos dodijeljen za te zahtjeve znatno se povećao (za 23,8 % odnosno 17,1 % u odnosu na 2015.). Od uspostave Obzora 2020., 38,4 % svih zahtjeva podnijela su sveučilišta, 36,1 % privatni sektor i 18,2 % istraživačke organizacije. Iako su javna tijela imala najnižu stopu podnesenih zahtjeva (3,5 %), njihova je stopa uspješnosti bila najviša.

Njemačka je 2016. imala najveći udio **sudjelovanja** u potpisanim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava po državi članici EU-a, a slijedile su je Ujedinjena Kraljevina i Španjolska. Sudjelovanje se povećalo u 12 država članica EU-a, najviše u Švedskoj i Španjolskoj. U prve tri godine djelovanja Obzora 2020. državama članicama dodijeljeno je ukupno 92,8 % sredstava. Ostatak sredstava dodijeljen je pridruženim zemljama⁷ i trećim zemljama.

Ukupno 1,94 % sudionika koji su potpisali sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava tijekom tri godine dolazi iz trećih zemalja, a sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava potpisali su sudionici iz 94 različite zemlje. Pet zemalja s najvećim udjelom sudjelovanja (Sjedinjene Američke Države, Kina, Južna Afrika, Kanada i Brazil) čine više od 40 % ukupnog sudjelovanja trećih zemalja.

Sveučilišta su i dalje na prvome mjestu kad je riječ o primljenim financijskim sredstvima, ali ih je privatni sektor gotovo prestigao u pogledu sudjelovanja.

Udio sudjelovanja privatnog sektora u pozivima od početka programa do kraja izvještajne godine iznosi 32,8 %. U 2. i 3. stupu, ne ubrajajući „pristup rizičnom financiranju”, 63,9 % korisnika potpisanih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava iz privatnog je sektora.

Javna tijela i ostali subjekti povećali su svoj udio sudjelovanja i financijski doprinos.

U tri je godine zaprimljeno gotovo 35 000 zahtjeva za **Instrument za mala i srednja poduzeća**, pri čemu se taj broj svake godine povećavao (9 061 zahtjeva 2014., 12 713 zahtjeva 2015. i 13 186 zahtjeva 2016.). Prosječna stopa uspješnosti potpunih prijedloga u okviru Instrumenta za mala i srednja poduzeća prve tri godine iznosila je 7,5 % (9,1 % u 2014., 6,4 % u 2015. i 7,4 % u 2016.), što je niže od prosjeka ukupnih zahtjeva u okviru Obzora 2020., koji iznosi 14,8 %. Malim i srednjim poduzećima 2016. je dodijeljeno 23,6 % (1,17 milijardi EUR) kombiniranih proračuna za cilj „Vodeći položaj u tehnologijama razvoja i industrijskim tehnologijama” (LEIT) i za prioritet „Društveni izazovi”, što je više od ciljanih 20 % proračuna.

Otprilike 54 % ukupnih sudionika programa Obzor 2020. čine **novi sudionici**, a ostali sudionici sudjelovali su i u FP7. U prve tri godine Obzora 2020. 73 % novih sudionika došlo

⁶ Taj skup podataka obuhvaća pozive zaključene 31. prosinca 2016., stoga ne uključuje pozive koji su objavljeni 2016., ali zaključeni 2017., te će ti pozivi biti obuhvaćeni sljedećim godišnjim izvješćem o praćenju Obzora 2020.

⁷ Zemlje pridružene Obzoru 2020. su: Albanija, Armenija, Bosna i Hercegovina, Farski otoci, bivša jugoslavenska republika Makedonija, Gruzija, Island, Izrael, Republika Moldova, Crna Gora, Norveška, Srbija, Švicarska, Tunis, Turska i Ukrajina.

je iz privatnog sektora, što dokazuje privlačnost Obzora 2020. za privatna poduzeća. Od toga su 48,9 % činila mala i srednja poduzeća.

Tijekom tri godine u prosjeku je 90,5 % svih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava potpisano u zakonskom roku (koji se ne odnosi na ERC) od osam mjeseci, pri čemu se njihov postotak povećao s 90,9 % u 2015. na 93,7 % u 2016. U prve tri godine Obzora 2020. prosječno **vrijeme do dodjele bespovratnih sredstava** bilo je 192,5 dana (208,4 dana 2014., što se smanjilo na 189,7 dana 2015. odnosno 180,9 dana 2016.).

Nadalje, 2016. nastavljena je pilot-inicijativa **Brzi program za inovacije**, čiji je cilj promicati inovacije skraćivanjem vremena koje je potrebno da inovativne ideje stignu na tržište. Za 48 od ukupno 1 096 primljenih prijedloga izdvojeno je više od 100,9 milijuna EUR u 2016., pri čemu su 51,7 % sudionika u projektima bili MSP-ovi.

U tom su razdoblju o prihvatljivosti projekata odlučivali **stručni ocjenjivači** iz 107 različitih zemalja⁸. Većina ocjenjivača bila je povezana sa sveučilištem ili istraživačkom organizacijom (zajedno su činili 68 %), dok je 17 % ocjenjivača bilo iz privatnog sektora. Ocjenjivači iz javnih tijela i ostalih subjekata činili su otprilike 15 %. Ukupno 71 % ocjenjivača bilo je iz EU-15, 16 % iz EU-13, 6 % iz trećih zemalja i 6 % iz pridruženih zemalja.

Prošle se godine radilo na povećanju interdisciplinarnosti relevantnosti poziva na natječaj, a posebna se pozornost usmjerila na **istraživanje u području društvenih i humanističkih znanosti**. Ukupno 183 teme odnosile su se na društvene i humanističke znanosti. Nadalje, stručnjaci za društvene i humanističke znanosti sudjelovali su u ocjenjivačkim povjerenstvima te su zajedno s moderatorima primili ciljne smjernice. Uz to, društvene i humanističke znanosti imale su ključnu ulogu u 6. društvenom izazovu „Europa u svijetu koji se mijenja – uključiva, inovativna i promišljajuća društva”, u kojemu se 94 % tema odnosilo na društvene i humanističke znanosti.

Došlo je do napretka u radu na boljoj integraciji **rodne dimenzije** u Obzor 2020. te se ponovno poboljšala vidljivost rodne dimenzije u programu rada za 2016.–2017. Rodnoj ravnopravnosti posvećena je i jedna od internetskih stranica Obzora 2020.⁹ te su uloženi veći napor kako bi se rod uzeo u obzir. Osim toga, udio ugovora potpisanih sa stručnjakinjama koje sudjeluju u ocjenjivačkim povjerenstvima za Obzor 2020. iznosio je 41 %, što je povećanje u odnosu na 37 % prethodne godine.

U tijeku je praćenje izdataka povezanih s **klimatskom politikom i održivim razvojem** u Obzoru 2020. u odnosu na ciljne vrijednosti izdataka od 35 % odnosno 60 % iz Uredbe o Obzoru 2020. Brojke za 2016. pokazuju da bi se cilj za održivi razvoj trebao ostvariti, dok cilj za klimatsku politiku još nije ostvaren. Kad je riječ o izdacima za Obzor 2020. u 2016. (ukupno 8,3 milijarde EUR), izdaci za klimatsku politiku iznose 28 %, a za održivi razvoj 65 %. Ipak, oba su se doprinosa povećala u usporedbi s prethodnim godinama. Cijela Komisija treba dodatno raditi na tome da se u okviru Obzora 2020. postigne cilj povezan s uključivanjem klimatske politike. Glavne uprave nadležne za provedbu Obzora 2020. i dalje će se poticati na stalno uključivanje klimatske politike.

Programom Euratoma nastavila se pružati potpora nuklearnoj sigurnosti i energetskom razvoju. Istraživanjem fuzije bavilo se 48 projekata u kojima je sudjelovalo 1 200 istraživača, a projekti su obuhvaćali tri ključna područja: nuklearnu sigurnost, zbrinjavanje

⁸ Procjena na temelju dostupnih podataka

⁹ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/promoting-gender-equality-research-and-innovation>

otpada i zaštitu od zračenja. Do kraja 2016. realizirano je 47 % ključnih točaka programa za razdoblje 2014.–2018. koje se odnose na istraživanje fuzije. Usto, program je izvor ključnih informacija i podataka za buduće djelovanje ITER-a, revolucionarnog objekta za globalna istraživanja koji se gradi u Francuskoj.

Kad je riječ o **širenju sudjelovanja**, uz Instrument za političku podršku i „pečat izvrsnosti”, u drugoj fazi instrumenta „Teaming” 2016. odabrano je deset projekata kako bi se poboljšali rezultati istraživanja te povećalo ulaganje u zemljama s nižom izvrsnosti istraživanja. Za svaki je projekt dodijeljeno od 10 do 14 milijuna EUR, što ukupno iznosi gotovo 140 milijuna EUR. U 2016. objavljen je i poziv u okviru prve faze instrumenta „Teaming” uz financijski doprinos EU-a od gotovo 14 milijuna EUR, a rezultat je 30 financiranih projekata. Usto, nastavila se pružati potpora za Europsku suradnju u znanosti i tehnologiji (COST).

Međunarodno sudjelovanje u programu Obzor 2020. poboljšano je 2016. u odnosu na početak programa, no i dalje je znatno ispod razine u okviru FP7. Poduzete su korektivne mjere za poboljšanje međunarodne dimenzije Obzora 2020. Konkretno, u usporedbi s programom rada za 2014.–2015., u programu rada za 2016.–2017. veći je broj tema koje su posebno relevantne za međunarodnu suradnju. Nadalje, Komisija je nastavila poticati industrijalizirane zemlje i gospodarstva u sponu te im pomagati u uspostavi mehanizama za financiranje sudjelovanja njihovih istraživača u aktivnostima u okviru Obzora 2020., a 2016. su nastavljeni napor za širenje njihova područja primjene. Pojačane su komunikacijske aktivnosti i ciljna partnerska događanja, posebice u okviru kampanje „Obzor 2020. – otvorenost prema svijetu”. U listopadu 2016. Europska komisija donijela je izvješće o napretku strategije za međunarodnu suradnju EU-a u području istraživanja i inovacija. Znanstvena diplomacija sve je važnija sastavnica te strategije EU-a. Primjerice, u Zajedničkoj komunikaciji pod nazivom „Integrirana politika Europske unije za Arktik”, objavljenoj u travnju 2016., ističe se ključna uloga istraživanja i inovacija u razvoju međunarodne suradnje u pitanjima Arktika. EU je mobilizirao i znatna politička, financijska i znanstvena sredstva kako bi pomogao ljudima pogođenima virusom Zika, zaustavio širenje virusa te kako bi ga se kontroliralo, liječilo i, naposljetku, pobijedilo (s pomoću posebnog poziva od 30 milijuna EUR). Ta su sredstva osigurale države članice i Europska komisija.

U 2016. Tunis, Gruzija i Armenija pridružili su se programu Obzor 2020., čime se broj pridruženih zemalja povećao na 16.

5. ZAJEDNIČKI ISTRAŽIVAČKI CENTAR (JRC)

Zajednički istraživački centar 2016. je nastavio pružati znanstvenu potporu ključnim političkim inicijativama, kao što su regionalni razvoj, jedinstveno digitalno tržište, energetska unija, kružno gospodarstvo, standardizacija, ekonomska i monetarna unija te migracije.

U travnju 2016. povjerenik Navracsics odobrio je novu strategiju JRC-a do 2030. godine. Tom se strategijom JRC priprema za bolje služenje trenutačnim i budućim prioritetima Komisije. Naglasak je strategije, među ostalim, na upravljanju znanjem i suradnji s vodećim partnerima. Zajednički istraživački centar dao je aktivan doprinos provedbi nove politike Komisije o upravljanju korporativnim podacima, informacijama i znanjem. Sustav evidentiranja modela i upravljanja znanjem razvio se od instrumenta JRC-a u instrument na razini Komisije. U listopadu 2016. uspostavljen je internetski prostor za unapređenje suradnje 27 timova zemalja za Europski semestar preko platforme „Connected”. Nadalje, uspostavljeni su novi centri znanja (za migracije i demografiju te za teritorijalne politike) i centri stručnosti (za kompozitne pokazatelje i tablice rezultata te za mikroekonomsku evaluaciju). Okupljanjem stručnjaka, kompetencija, alata, vještina, podataka i znanja te

suradnjom s glavnim upravama Komisije ti centri mogu pružiti prilagođene pouzdane znanstvene savjete i znanja te tako bolje odgovoriti na političke potrebe.

Razmjenom znanja i kompetencija te dijeljenjem objekata s više od 1 000 partnera u cijelom svijetu JRC zadržava visoku razinu stručnosti, a donositeljima politika pruža najbolje znanstvene dokaze. Zajednički istraživački centar sklopio je 2016. sporazume sa strateškim organizacijama, kao što su Srednjoeuropsko sveučilište, EIT, Ukrajinska nacionalna akademija znanosti, Ministarstvo energetike SAD-a i agencija US Geological Survey. Ujedno je učvrstio odnose s afričkim zemljama, osobito izgradnjom kapaciteta za rješavanje problema povezanih s donošenjem politika utemeljenih na dokazima. Ostali uspješni događaji koje je suorganizirao JRC su „Znanost se susreće s regijama” i „Znanost se susreće s parlamentima”, 5. godišnji forum strategije EU-a za dunavsku regiju te potpora prijenosu tehnologije u zemlje zapadnog Balkana.

6. ŠIRENJE, ISKORIŠTAVANJE I KOMUNIKACIJA REZULTATA

Komisija provodi aktivnosti s pomoću posebnih poziva na podnošenje prijedloga, koordinacijskih mjera i mjera potpore te javne nabave kako bi pružila ciljnu pomoć za projekte i konzorcije za optimizaciju iskorištavanja i širenja rezultata. Namjenski proračun 2016. je iznosio oko 6,6 milijuna EUR. Okvirnim ugovorom pod nazivom „Common Exploitation Booster” (1,6 milijuna EUR) podupire se 239 projekata, a do kraja 2016. pruženo je 40 usluga. CORDIS, primarni javni repozitorij Europske komisije i portal za širenje informacija o svim istraživačkim projektima koje financira EU i njihovim rezultatima, primio je 5 milijuna EUR potpore u korist vanjskih dionika. CORDIS je proširen i poboljšan u okviru novih inicijativa. Iskoristivi rezultati istraživanja ciljanoj su publici dostupni u obliku „paketa rezultata” i nove proširene usluge „sažetaka rezultata” s pomoću kojih se široj javnosti predstavljaju rezultati i učinci projekata. Te su mjere dopunjene stalnim naporima za predstavljanje uspjeha istraživanja i inovacija financiranih sredstvima EU-a, s naglaskom na Obzoru 2020. Uspostavljena je nova komunikacijska mjera kako bi se istaknuo dugotrajniji učinak stalne potpore EU-a ključnim područjima istraživanja i inovacija.

Prema politici otvorenog pristupa u okviru Obzora 2020., korisnici se moraju pobrinuti da stručno pregledane znanstvene publikacije koje su financirane sredstvima Obzora 2020. budu dostupne u repozitorijima i da im korisnik može besplatno pristupiti na internetu. Na temelju potpisanih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, do kraja 2016. u tom je pilot-projektu sudjelovalo približno 68 % projekata iz ključnih područja. Iako se pilot-projekt odnosi na odabrana područja Obzora 2020., dodatno je povećan otvoreni pristup istraživačkim publikacijama i podacima pa je takav pristup zadano pravilo u programima rada od 2017.

Ojačana je važnost praćenja i evaluacije u strateškoj izradi politike i političkom ciklusu u skladu s paketom za bolju regulativu.

7. IZGLEDI

Izgledi su definirani na temelju završetka prve polovine programa Obzor 2020., uključujući privremenu evaluaciju, te na temelju ranog rada na postavljanju temelja za sljedeći okvirni program.

Privremene evaluacije Obzora 2020. i programa Euratoma dovršene su 2017.¹⁰ Rezultati tih evaluacija doveli su do poboljšanja programa rada za razdoblje 2018.–2020.: primjerice, pozornost je usmjerena na poboljšanje stopa uspješnosti podnositelja zahtjeva.

¹⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=h2020evaluation

U rujnu 2016. osnovana je skupina na visokoj razini, koju predvodi Pascal Lamy, kako bi oblikovala viziju za buduća istraživanja i inovacije u EU-u i izradila strateške preporuke o povećanju učinka programa istraživanja i inovacija EU-a. Svoje konačno izvješće objavila je u srpnju 2017.¹¹ Izvješće skupine na visokoj razini, znanja stečena privremenom evaluacijom Obzora 2020., trenutačna predviđanja i gospodarska opravdanost javnog financiranja istraživanja i inovacija te njegov učinak otvorit će put sljedećem okvirnom programu, koji će Komisija predložiti 2018.

¹¹ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=hlg